

PREDLOG
EVA 2019-2611-0016
SKRAJŠANI POSTOPEK

ZAKON O SPREMEMBAH DRUŽINSKEGA ZAKONIKA

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

Družinski zakonik (Uradni list RS, št. 15/17 in 21/18 – ZNOrg; v nadaljnjem besedilu: DZ), je Državni zbor Republike Slovenije sprejel na seji dne 21. 3. 2017 in je začel veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu RS, to je dne 15. 4. 2017 ter se začne uporabljati dne 15. 4. 2019. DZ celovito ureja zakonsko zvezo, zunajzakonsko skupnost, razmerja med starši in otroki, oblike pomoči države pri težavah partnerskega in družinskega življenja, ukrepe za varstvo koristi otroka ter preživljanje, posvojitev, podelitev starševske skrbi sorodniku, rejništvo in skrbništvo za otroke in odrasle osebe, ki potrebujejo posebno varstvo. V okviru razmerij med starši in otroku ureja tudi obveznost preživljanja kot vzajemno dolžnost med starši in otroci.

Pravica do preživljanja je samostojna, od starševske skrbi neodvisna pravica, zato velja splošno načelo, da tisti od staršev, ki mu je odvzeta starševska skrb, ni oproščen obveznosti preživljanja. Preživninska obveznost ne preneha v primeru namestitve otroka v rejništvo ali v zavod, kot posledica ukrepa ali soglasja staršev. Starši tudi po izreku ukrepov odvzema otroka, namestitve otroka v zavod, odvzema starševske skrbi ali postavitve otroka pod skrbništvo niso oproščeni preživljanja svojega otroka.

DZ v 184. členu določa obveznost preživljanja otroka tudi v primeru izrečenega ukrepa, in sicer da tisti od staršev, ki mu je odvzeta ali omejena starševska skrb, ni oproščen obveznosti preživljanja otroka. Prav tako niso oproščeni te obveznosti starši, katerih otrok je nameščen k drugi osebi, v rejništvo ali v zavod ter starši, katerih otrok je postavljen pod skrbništvo. Če je otrok ob izreku ukrepa trajnejšega značaja nameščen k drugi osebi, sodišče odloči, da morajo starši plačevati mesečno preživnino na poseben otrokov račun, ki ga v ta namen odpre otrokov skrbnik. Če je otrok ob izreku ukrepa trajnejšega značaja nameščen v rejništvo, sodišče odloči, da se preživnina do višine materialnih stroškov, določenih z zakonom, ki ureja izvajanje rejniške dejavnosti, nakazuje v proračun Republike Slovenije. Če je preživnina višja od teh stroškov, sodišče odloči, da se razlika nakazuje na poseben otrokov račun, ki ga v ta namen odpre otrokov skrbnik. Če je otrok ob izreku ukrepa trajnejšega značaja nameščen v zavod, sodišče odloči, da se preživnina do višine stroškov oskrbe v zavodu nakazuje v proračun Republike Slovenije. Če je preživnina enaka ali manjša od stroškov oskrbe v zavodu, sodišče odloči, da se na otrokov poseben račun, ki ga v ta namen odpre otrokov skrbnik, nakazuje preživnina v višini 25 odstotkov višine nadomestila preživnine, določene z zakonom, ki ureja nadomestila preživnine. Če je preživnina višja od

stroškov oskrbe v zavodu, sodišče odloči, da se razlika, ki ne sme biti manjša od 25 odstotkov višine nadomestila preživnine, nakazuje na poseben otrokov račun, ki ga v ta namen odpre otrokov skrbnik.

Navedeno je po trenutni ureditvi delno predmet urejanja v veljavnem Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti (Uradni list RS, št. 110/02, 56/06 – odl US, 114/06 – ZUTPG, 96/12 – ZPIZ-2, 109/12 v nadaljnjem besedilu: ZIRD) v 52. členu v smislu znižanja oskrbnine kot dela rejnine, in sicer za 25% ali 50% materialnih stroškov, odvisno od višine rednih prihodkov, ki jih otrok dejansko prejema. Za redni prihodek se štejeta preživnina in družinska pokojnina, ki ga otrok dejansko prejema v določenem znesku. Pravilnik o pogojih in postopkih za izvajanje zakona o izvajanju rejniške dejavnosti (Uradni list RS, št. 54/03, 78/08, 18/13, v nadaljevanju pravilnik) podrobneje določa način določitve znižanja oskrbnine, upoštevajoč, da so redni prihodki, ki jih otrok dejansko prejema, lahko otroku izplačani v enkratnem znesku ali v nekajkratnih obrokih. Pravilnik v zvezi s tem določa, da če ima otrok svoje redne prihodke, mora center otroka določiti skupno višino teh prihodkov. Če skupna višina prihodkov otroka znaša enako ali več kot 25% in manj kot 50% materialnih stroškov, center otroka zniža oskrbnino za 25% materialnih stroškov. Če skupna višina prihodkov znaša enako ali več kot 50%, center otroka zniža oskrbnino za 50%. Znižanje oskrbnine center otroka določi v rejniški pogodbi oziroma v aneksu k rejniški pogodbi in velja od prvega dne naslednjega meseca po sklenitvi rejniške pogodbe oziroma aneksa k rejniški pogodbi. V skladu z določbo 52. člena ZIRD pravilnik določa, da se za redni prihodek otroka šteje tudi občasen ali enkratni prihodek otroka iz naslova preživnine in družinske pokojnine, katerega višina doseže vsaj dvanajstih mesečnih zneskov znižanja oskrbnine za 25% materialnih stroškov. Center otroka določi skupno višino teh prihodkov in določi znižanje oskrbnine.

Določbe v DZ glede prispevka k stroškom oskrbe v primeru namestitve otroka v rejništvo ali v zavod, po oceni predlagatelja neenako obremenijo otrokovo preživnino, odvisno od vrste namestitve, pri čemer stroški oskrbe v zavodu in v rejništvu niso enaki. Poleg tega ureditev v DZ ne upošteva, da je otrok lahko upravičen tudi do družinske pokojnine, ki po pokojnem staršu nadomešča preživnino.

Predlog zakona tako ureja tudi način določitve prispevka staršev v okviru preživljanja k stroškom oskrbe v primeru namestitve otroka v rejniško družino ali v zavod. Navedeno je po trenutni ureditvi predmet urejanja v veljavnem ZIRD ter v 184. členu DZ v primeru namestitve v rejniško družino in v zavod. S predlagano spremembo se želi pregledneje in enotneje urediti način določitve prispevka k stroškom oskrbe, in sicer se prispevek, ne glede na vrsto namestitve (rejništvo, zavod), določi glede na odstotek materialnih stroškov kot dela rejnine. Predlog zakona določa prispevek k stroškom oskrbe le v primeru, če otrok te redne prihodke (preživnino, družinsko pokojnino) dejansko prejema. Predlog zakona tudi določa, da poplačilo stroškov oskrbe uredi skrbnik in o tem ne odloča več sodišče, kot to predvideva 184. člen DZ ali center za socialno delo s sklepanjem aneksov k rejniški pogodbi za namen znižanja oskrbnine, kot to določa prvi odstavek 52. člena ZIRD.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Predlog zakona pregledneje ureja način določitve prispevka k stroškom oskrbe za otroke v okviru preživljanja otroka, ki je nameščen v rejništvo in v zavod. Predlagana ureditev je po oceni predlagatelja pravičnejša do otrok v primerjavi s sedaj veljavno ureditvijo v ZIRD ter ureditvijo v 184. členu DZ, ki v odvisnost od tega v katero vrsto institucionalnega varstva je otrok nameščen, določa prispevek k stroškom oskrbe. V ta namen predlog zakona spreminja tretji in četrti odstavek 184. člena DZ, ki prispevek iz plačane preživnine določa neenako za otroke v rejništvu in v zavodu ter ne upošteva dejstva, da vrsta namestitve ni otrokova izbira, zato je smiselno, da je prispevek k

stroškom oskrbe določen na enak način. Poleg tega upošteva tudi dejstvo, da je otrok lahko upravičenec do družinske pokojnine. Predlagana ureditev je tudi enostavnejša za centre za socialno delo, saj ne predvideva sklepanja vsakokratnih aneksov k rejniški pogodbi glede na dejansko prejete prihodke (kot je to trenutno določeno v 52. členu ZIRD) ter do sodišč glede določanja poplačila stroškov oskrbe (kot je trenutno določeno v 184. členu DZ).

2.2 Načela

Predlog zakona tudi vnaša enako obravnavo otrok glede prispevanja k stroškom oskrbe v rejništvu ali v zavodu.

2.3 Poglavitne rešitve

S predlogom zakona se spreminjata določbi tretjega in četrtega odstavka 184. člena DZ, ki prispevek k stroškom oskrbe iz plačane preživnine določa neenako za otroke v rejništvu in v zavodu. Sedanja ureditev namreč ne upošteva dejstva, da vrsta namestitve v institucionalno varstvo ni otrokova izbira, zato je smiselno, da je prispevek k stroškom oskrbe določen na enak način, kljub temu, da stroški oskrbe v rejništvu in v zavodu niso enaki. Ravno tako sedanja ureditev ne upošteva, da je otrok lahko tudi upravičenec do družinske pokojnine. Predlagana ureditev je iz tega vidika pravičnejša ter enostavnejša za centre za socialno delo, saj ne predvideva sklepanja vsakokratnih aneksov k rejniški pogodbi glede na dejansko prejete prihodke (kot je to trenutno določeno v 52. členu ZIRD) ter do sodišč glede določanja poplačila stroškov oskrbe (kot je trenutno določeno v 184. členu DZ).

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

S predlagano spremembo določbe 184. člena DZ glede prispevanja k stroškom oskrbe za otroka, nameščenega v rejništvo ali v zavod, se ne pričakuje finančnih posledic. Prispevek k stroškom oskrbe je že sedaj predmet urejanja v veljavnem 52. členu ZIRD, vendar le za otroke, nameščene v rejništvo - določba predvideva znižanje oskrbnine v višini 25 odstotkov ali 50 odstotkov materialnih stroškov, če ima otrok redne prihodke. Rejnik je v skladu s sedanjo ureditvijo v primeru tovrstnega znižanja oskrbnine kot dela rejnine poplačan z delom nakazila iz otrokove preživnine ali družinske pokojnine. Veljavna ureditev v DZ, ki v primeru namestitve otroka v rejništvo ali zavod, ureja nakazilo dela preživnine v proračun, po mnenju predlagatelja neenako obravnava prispevek k stroškom oskrbe za otroke, nameščene v rejništvo in otroke, nameščene v zavod. Sedanja ureditev v DZ namreč ne upošteva dejstva, da vrsta namestitve v institucionalno varstvo ni otrokova izbira, zato je smiselno, da je prispevek k stroškom oskrbe določen na enak način, kljub temu, da stroški oskrbe v rejništvu in v zavodu niso enaki. Izvajanje teh določb bi po začetku uporabe DZ predstavljalo precejšnjo obremenitev sodišč ter že sedanja ureditev v 52. členu ZIRD predstavlja obremenitev centrov za socialno delo. Predlagana ureditev obveznost za ureditev priliva dela rednih otrokovih prihodkov v proračun Republike Slovenije določa skrbniku. Ureditev določa tudi prispevek vse otroke v enaki višini in predvideva, da je otrok lahko tudi upravičenec do družinske pokojnine po pokojnem staršu.

Predlagana ureditev ne prinaša finančnih posledic za proračun in za druga javna finančna sredstva.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Predlagana ureditev ne prinaša finančnih posledic za proračun in za druga javno finančna sredstva.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

5.1. Prilagojenost / usklajenost s pravom Evropske unije

Na ravni Evropske unije ni obvezujočih pravnih predpisov, ki bi od države članice zahtevali točno določeno pravno ureditev tega področja.

5.2. Prikaz pravne ureditve v najmanj treh pravnih sistemih držav članic EU

Nemčija

Sedesmaterie nemške pravne ureditve družinskega prava je Civilni zakonik (BürgerlichesGesetzbuch BGB (BGB), BGBl III 400-2 z dne 18. 8. 1896) z novelami: npr. z novelo Zakona o reformi otroškega prava (Kindschaftsrechtsreformgesetz – KindRG z dne 16. 12. 1997, BGBl I 2942), Zakona o pomočništvu (Beistandschaftsgesetz z dne 4. 12. 1997, BGBl I 2846), Zakona o (pravnem) oskrbništvu (Gesetzzur Reform des Rechts der VormundschaftundPflegschaftfürVolljährige – Betreuungsgesetz – BtG, z dne 12. 9. 1990, BGBl. I 2002), Zakona o spremembah prava o oskrbništvu (Betreunungsrechtsänderungsgesetz z dne 25. 6. 1998, BGBl. I 1580), Zakona o spremembah Zakona o pomoči nosečnicam in družinam (Schwangers – undFamilienhilfsänderungsgesetz – SFHÄndG, z dne 21. 8. 1995, Zakona o registriranem partnerstvu (DasGesetzüber die EingetrageneLebenspartnerschaft, z dne 16. 2. 2001, BGBl. I S. 266), Zakona o spremembi preživljanja (Unterhaltsrechtsänderungsgesetz – UÄndG, z dne 21. 12. 2007, BGBl. I S. 3189), Zakona o razjasnitvi starševstva neodvisno od postopka izpodbijanja očetovstva (GesetzzurKlärung der VaterschaftunabhängigvomAnfechtungsverfahren, z dne 26. 3. 2008, BGBl. I S. 441), Zakona o spremembi premoženjske izravnave in skrbniškega prava (GesetzzurÄnderung des Zugewinnausgleichs- undVormundschaftsrechts, z dne 6. 7. 2009, BGBl. I S. 1696).

BGB med drugimi dopolnjujejo še Zakon o pomoči otrokom in mladini (GesetzzurNeuordnung des Kinder – undJugendhilferechts (KinderundJugendhilfegesetz) z dne 26. 6. 1990, BGBl. I 1163), Zakon o civilnopravnem varstvu pred nasiljem in zalezovanjem (Gesetz zum zivilrechtlichenSchutzvorGewalttatenundNachstellungen z dne 11. 12. 2001), Uredba o ravnanju s skupnim stanovanjem zakoncev in gospodinjskimi predmeti (Verordnungüber die Behandlung der Ehwohnungund des Hausrats 1944, zadnja novela 1990) in Uredba o izračunavanju zakonite preživnine (VerordnungzurBerechnung des Regelunterhalts 1970).

Preživljanje med starši in otroki (oziroma drugimi sorodniki): nemško pravo dolžnosti preživljanja med sorodniki ne omejuje samo na razmerje med starši in otroki, temveč jo predpisuje tudi med sorodniki v ravni črti (med starimi starši in vnuki, ne pa širše). Dolžnost staršev preživljati otroke ni omejena zgolj na čas šolanja niti ni omejena z zgornjo starostno mejo. Pri presoji sposobnosti za lastno preživljanje so mladoletni neporočeni otroci postavljeni v posebno ugoden položaj: za preživljanje jim ni treba črpati glavnice premoženja. Ti otroci smejo zahtevati preživnino, če jim prihodki in donosi od dela, ki ga lahko pričakujemo od njih, ne zadostujejo za preživljanje. Polnoletni otrok se mora po zaključku izobraževanja načeloma preživljati sam. Ne gre mu preživnina, če bi se lahko zaposlil. To velja tudi, če zaposlitev, ki bi mu lahko zagotavljala preživetje, ne ustreza njegovi izobrazbi.

Zavezan k preživljanju je samo tisti roditelj, ki je sposoben preživljati: tisti, ki, upoštevajoč njegove siceršnje obveznosti, ni nesposoben zagotoviti preživnino, ne da bi s tem ogrozil svoje primerno preživljanje. Izjema je predvidena za preživljanje mladoletnega neporočenega otroka. Zanj in zase mora zavezanec sorazmerno porabiti vsa razpoložljiva sredstva in ne sme dati prednosti lastnemu preživljanju. Toda to velja le, če preživnine za mladoletnega neporočenega otroka ni mogoče

zagotoviti iz glavnice otrokovega premoženja. Enak položaj kot mladoletni neporočeni otrok ima polnoletni neporočeni otrok do dopolnjenega 21. leta starosti, če živi s starši in se šola v okviru splošnega izobraževanja.

V nemškem pravnem sistemu sodišča izračunavajo višino preživnine s pomočjo posebnih tabel. Največji pomen naj bi imele tabele Düseldorfskega sodišča. Znesek preživnine se odmeri na podlagi dveh predpostavk: prihodkov zavezanca in starosti otroka. Tabele vsebujejo tudi posebna merila za določanje preživnine za polnoletne otroke (študente), ki ne živijo več pri starših. Njihova primerna preživnina je v tem primeru neodvisna od dohodkov staršev.

Švedska

Družinsko pravo Švedske je urejeno v naslednjih zakonih: v Zakonu o zakonski zvezi z dne 14. 5. 1987 (SFS št. 230) z novelami, zadnja 2011 (2811:891), in Zakonu o starševstvu z dne 10. 6. 1949 s številnimi novelami, zadnja 2012 (2012:779), Zakonu o obravnavi pokojninskih zavarovanj in pokojninskih zahtevkov ob delitvi premoženja (1998:619), Zakonu o skupaj živčih parih z dne 2. 6. 2003 (2003:376), zadnja sprememba 2011 (2011:493). Družinskopravne določbe dopolnjujeta še Zakon o osebnem imenu z dne 24. 6. 1982 (SFS št. 670), zadnja sprememba 2011 (2012:66), in Zakon o dedovanju (SFS 1958:637 in SFS 1987:815).

Preživljanje med starši in otroki: Dolžnost preživljanja na Švedskem velja za starše do svojih otrok. Starši so svojega otroka dolžni preživljati le do dopolnjenega 18. leta starosti, nato pa le, če se šola. Reforma Zakona o starševstvu iz leta 1979 je dolžnost staršev preživljati svojega otroka po 18. letu starosti omejila na šolanje v šolah za pridobitev splošne izobrazbe. Šole za pridobitev splošne izobrazbe so osnovna šola, gimnazija ali druga srednja šola, ne pa višja šola in univerza. Ne glede na nadaljnje šolanje so starši dolžni preživljati svojega otroka najdalj do 21. leta starosti. Za financiranje nadaljnjega šolanja ima otrok pravico izrabiti različne oblike državne pomoči (npr. državni kredit, ki ga začne odplačevati šele, ko se zaposli).

Dolžnost preživljanja otroka svojega zakonca po švedskem pravu praviloma ne obstaja, razen v izjemnih primerih. Zakonec mora preživljati otroka svojega zakonca le, če dalj časa živi z otrokom in če ima njegov zakonec tega otroka v vzgoji in varstvu. Če partnerja nista sklenila zakonske zveze, velja navedena dolžnost preživljanja pod pogojem, da imata partnerja skupnega otroka. V vsakem primeru je tovrstna dolžnost preživljati otroka svojega partnerja subsidiarna, torej le v primeru, če otroka ne more preživljati niti drugi od staršev, ki otroka nima v vzgoji in varstvu.

Avstrija

Temeljni pravni vir avstrijskega družinskega prava je Splošni civilni zakonik (Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch – ABGB, BGBl. Nr. 39) s številnimi novelami. Dopolnjujejo ga še Zakon o zakonski zvezi (Ehegesetz – EheG, GBLÖ 1938/224), Zakon o registriranem partnerstvu (Eingetragene Partnerschaft-Gesetz-EPG, 2009/135), Zakon za uresničevanje koristi otroka (Jugendwohlfahrtsgesetz – JWG – zakon ureja snov s področja socialnega varstva, BGBl. Nr. 161, 1989), Zakon o predujmu preživnine (Unterhaltsvorschußgesetz – UVG, 1985/451), Zakon o zagotavljanju preživnine (Unterhaltsschutzgesetz – UschG, 1985/452), Zvezni zakon o verski vzgoji otroka (Bundesgesetz über die religiöse Kindererziehung – BGBl. 1985/155).

Preživljanje med starši in otroki (oziroma med otroki in drugimi osebami): Dolžnost preživljanja obstaja med starši in otroki ter med starimi starši in vnuki. Starši so dolžni preživljati svoje otroke, dokler ti niso pridobitno sposobni, to je, dokler svojih potreb ne morejo zadovoljiti z lastnimi dohodki. Zahtevek mladoletnega otroka, ki je svoje potrebe nekaj časa zadovoljeval z lastnimi dohodki, oživi, če te dohodke in s tem pridobitno sposobnost spet izgubi. Potrebe otroka, ki naj jih krije preživnina, se določijo glede na življenjske razmere otroka in staršev. Starši morajo izrabiti vse možnosti, da izpolnijo dolžnost preživljanja svojih otrok. V skrajni sili morajo načeti tudi substanco svojega premoženja. Preživnino dolgujejo, dokler ni ogroženo njihovo primerno preživljanje.

Če starša ne moreta zadovoljiti otrokovih potreb, so otroka dolžni preživljati stari starši, razen če lahko od njega utemeljeno pričakujemo, da bo svojo preživnino lahko kril iz substance svojega premoženja ali če bi bilo z njegovim preživljanjem ogroženo preživljanje starih staršev.

Dolžnosti staršev in starih staršev ustreza dolžnost otroka preživljati starše in stare starše, če se ti niso sposobni preživljati sami. Te dolžnosti otroka ni, če so starši oziroma stari starši grobo zanemarili svoje dolžnosti do njega. Višina preživnine staršev in starih staršev kot upravičencev do preživljanja se ravna po življenjskih razmerah otrok.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

Predlog zakona določa, da poplačilo stroškov oskrbe uredi skrbnik in o tem ne odloča več sodišče, kot je to predvideno v DZ ali center za socialno delo s sklepanjem aneksov k rejniški pogodbi za namen znižanja oskrbnine, kot to določa prvi odstavek 52. člena ZIRD.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

Predlog zakona ne prinaša nobenih sprememb v zvezi z obveznostmi strank pri uveljavljanju njihovih pravic.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki, in sicer za:

Predlog zakona nima posledic za okolje.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo, in sicer za:

Predlog zakona nima posledic za gospodarstvo.

6.4 Presoja posledic za socialno področje, in sicer za:

Predlog zakona izboljšuje položaj otrok, nameščenih v institucionalno varstvo iz vidika prispevanja staršev k preživljanju oziroma k stroškom oskrbe.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja, in sicer za:

Predlog zakona ne bo imel posledic za nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja, za razvojne politike ali za razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij.

6.6 Presoja posledic za druga področja

Predlog zakona nima posledic za druga področja.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

Ta zakon začne veljati 1. 5. 2019. Razlog za določitev začetka veljavnosti na prvi dan v mesecu je v

lažjem obračunu stroškov oskrbe in prispevanja k tem. Stroški oskrbe se namreč računajo na mesečni ravni, poleg tega se rejnina plačuje za tekoči mesec in ne za pretekli mesec.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona

Poleg navedb v obrazložitvah ni drugih pomembnih okoliščin.

7. PRIKAZ SODELOVANJA JAVNOSTI PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA:

Predlog zakona ni bil objavljen na spletni strani Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

8. PODATEK O ZUNANJEM STROKOVNJAKU OZIROMA PRAVNI OSEBI, KI JE SODELOVALA PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA, IN ZNESKU PLAČILA ZA TA NAMEN:

Pri pripravi predloga zakona niso sodelovali zunanji strokovnjaki.

9. NAVEDBA, KATERI PREDSTAVNIKI PREDLAGATELJA BODO SODELOVALI PRI DELU DRŽAVNEGA ZBORA IN DELOVNIH TELES

- mag. Ksenija Klampfer, ministrica
- Breda Božnik, državna sekretarka
- Tilen Božič, državni sekretar
- Saša Mlakar, v. d. generalne direktorice

II. BESEDILO ČLENOV

ZAKON O SPREMEMBAH DRUŽINSKEGA ZAKONIKA

1. člen

V Družinskem zakoniku (Uradni list RS, št. 15/17 in 21/18 – ZNOrg) se v 184. členu tretji in četrti odstavek spremenita tako, da se glasita:

"(3) Če je otrok ob izreku ukrepa trajnejšega značaja nameščen v rejništvo ali v zavod, se celotna določena preživnina nakazuje na poseben otrokov račun, ki ga v ta namen odpre otrokov skrbnik.

(4) Če skupni redni prihodki otroka mesečno presegajo 25 odstotkov materialnih stroškov, določenih z zakonom, ki ureja izvajanje rejniške dejavnosti, nakaže skrbnik razliko v proračun Republike Slovenije, vendar največ v višini 50 odstotkov materialnih stroškov, določenih z zakonom, ki ureja izvajanje rejniške dejavnosti. Za redni prihodek po tem členu se štejeta preživnina in družinska pokojnina, ki ga otrok dejansko periodično prejema v določenem znesku."

KONČNA DOLOČBA

2. člen

Ta zakon začne veljati 1. maja 2019.

III. OBRAZLOŽITEV

1. člen

Pravica do preživljanja je samostojna, od starševske skrbi neodvisna pravica, zato velja splošno načelo, da tisti od staršev, ki mu je odvzeta starševska skrb, ni oproščen obveznosti preživljanja. Preživninska obveznost ne preneha v primeru namestitve otroka v rejništvo ali v zavod, kot posledica ukrepa ali soglasja staršev. Starši tudi po izreku ukrepov odvzema otroka, namestitve otroka v zavod, odvzema starševske skrbi ali postavitve otroka pod skrbništvo niso oproščeni preživljanja svojega otroka. V sedaj veljavni pravni ureditvi v ZZZDR ni določbe, ki bi določala obvezno participacijo staršev k stroškom oskrbe otroka, nameščenega v rejništvo ali v zavod. Navedeno deloma ureja ZIRD v 52. členu v smislu znižanja oskrbnine kot dela rejnine, in sicer za 25% ali 50% materialnih stroškov, odvisno od višine rednih prihodkov, ki jih otrok dejansko prejema. Za redni prihodek se štejeta preživnina in družinska pokojnina, ki ga otrok dejansko prejema v določenem znesku. Pravilnik o pogojih in postopkih za izvajanje zakona o izvajanju rejniške dejavnosti (Uradni list RS, št. 54/03, 78/08, 18/13, v nadaljevanju pravilnik) podrobneje določa način določitve znižanja oskrbnine, upoštevajoč, da so redni prihodki, ki jih otrok dejansko prejema, lahko otroku izplačani v enkratnem znesku ali v nekajkratnih obrokih. Pravilnik v zvezi s tem določa, da če ima otrok svoje redne prihodke, mora center otroka določiti skupno višino teh prihodkov. Če skupna višina prihodkov otroka znaša enako ali več kot 25% in manj kot 50% materialnih stroškov, center otroka zniža oskrbnino za 25% materialnih stroškov. Če skupna višina prihodkov znaša enako ali več kot 50%, center otroka zniža oskrbnino za 50%. Znižanje oskrbnine center otroka določi v rejniški pogodbi oziroma v aneksu k rejniški pogodbi in velja od prvega dne naslednjega meseca po sklenitvi rejniške pogodbe oziroma aneksa k rejniški pogodbi. V skladu z določbo 52. člena ZIRD pravilnik določa, da se za redni prihodek otroka šteje tudi občasen ali enkratni prihodek otroka iz naslova preživnine in družinske pokojnine, katerega višina doseže vsoto vsaj dvanajstih mesečnih zneskov znižanja oskrbnine za 25% materialnih stroškov. Center otroka določi skupno višino teh prihodkov in določi znižanje oskrbnine.

DZ v 184. členu določa obveznost preživljanja otroka v primeru izrečenega ukrepa, in sicer da tisti od staršev, ki mu je odvzeta ali omejena starševska skrb, ni oproščen obveznosti preživljanja otroka. Enako velja tudi v primeru namestitve otroka v rejništvo, kadar so podani drugi razlogi za namestitve, kot to izhaja iz 235. člena DZ. Prav tako niso oproščeni te obveznosti starši, katerih otrok je nameščen k drugi osebi, v rejništvo ali v zavod ter starši, katerih otrok je postavljen pod skrbništvo. Če je otrok ob izreku ukrepa trajnejšega značaja nameščen k drugi osebi, sodišče odloči, da morajo starši plačevati mesečno preživnino na poseben otrokov račun, ki ga v ta namen odpre otrokov skrbnik. Če je otrok ob izreku ukrepa trajnejšega značaja nameščen v rejništvo, sodišče odloči, da se preživnina do višine materialnih stroškov, določenih z zakonom, ki ureja izvajanje rejniške dejavnosti, nakazuje v proračun Republike Slovenije. Če je preživnina višja od teh stroškov, sodišče odloči, da se razlika nakazuje na poseben otrokov račun, ki ga v ta namen odpre otrokov skrbnik. Če je otrok ob izreku ukrepa trajnejšega značaja nameščen v zavod, sodišče odloči, da se preživnina do višine stroškov oskrbe v zavodu nakazuje v proračun Republike Slovenije. Če je preživnina enaka ali manjša od stroškov oskrbe v zavodu, sodišče odloči, da se na otrokov posebni račun, ki ga v ta namen odpre otrokov skrbnik, nakazuje preživnina v višini 25 odstotkov višine nadomestila preživnine, določene z zakonom, ki ureja nadomestila preživnine. Če je preživnina višja od stroškov oskrbe v zavodu, sodišče odloči, da se razlika, ki ne sme biti manjša od 25 odstotkov višine nadomestila preživnine, nakazuje na poseben otrokov račun, ki ga v ta namen odpre otrokov skrbnik.

Materialni stroški, ki jih določa ZIRD, trenutno znašajo 291,27 evrov. V kolikor bi bila preživnina

določena do te višine, bi se v primeru namestitve otroka v rejništvo, v skladu z določbami DZ, v tolikšnem znesku nakazala v proračun. V primeru namestitve otroka v zavod, bi se preživnina v višini stroškov oskrbe v zavodu nakazala v proračun. Če bi bila ta enaka ali manjša od stroškov oskrbe, bi se na otrokov posebni račun nakazala preživnina v višini 25 odstotkov nadomestila preživnine. Nadomestilo preživnine je v skladu z Zakonom o Javnem štipendijskem, razvojnem, invalidskem in preživninskem skladu Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 78/2006 - uradno prečiščeno besedilo 2, 106/2012, 39/16) določeno v treh višinah, glede na starost otroka:

- za otroka do 6 let v višini 75,09 EUR (25% od te višine je 18,77 evrov),
- za otroka od 6. do 14. leta starosti v višini 82,59 EUR (25% od te višine je 20,65 evrov),
- za otroka nad 14. letom starosti v višini 97,61 EUR (25% od te višine je 24,40 evrov).

Določbe v DZ glede prispevka k stroškom oskrbe v primeru namestitve otroka v rejništvo ali v zavod, po oceni predlagatelja neenako obremenijo otrokovo preživnino, odvisno od vrste namestitve, pri čemer stroški oskrbe v zavodu in v rejništvu niso enaki. Pri tem namreč ni upoštevano, da otrok vrste namestitve v institucionalno varstvo ne izbira sam. Poleg tega ureditev v DZ ne upošteva, da je otrok lahko upravičen tudi do družinske pokojnine, ki po pokojnem staršu nadomešča preživnino.

S predlagano spremembo se želi pregledneje in pravičneje urediti način določitve prispevka k stroškom oskrbe, in sicer se prispevek, ne glede na vrsto namestitve (rejništvo, zavod), določi glede na odstotek zakonsko določenih materialnih stroškov kot dela rejnine. Predlog zakona določa prispevek k stroškom oskrbe le v primeru, če otrok te prihodke dejansko prejema. Predlog zakona tudi določa, da poplačilo stroškov oskrbe uredi skrbnik in o tem ne odloča več sodišče. Skrbnik bo tako določil skupni znesek rednih prihodkov in od tega 72,81 evrov (trenutna vrednost 25 odstotkov materialnih stroškov) ohranil na otrokovem računu, prihodek, ki je višji od 72,81 evrov do višine 218,45 evrov (trenutna vrednost 75 odstotkov materialnih stroškov) bo nakazal v proračun Republike Slovenije, znesek, ki presega 281,45 evrov, pa bi ponovno ohranil na otrokovem računu. Predlog zakona tako določa zgornjo višino zneska, ki se iz tega naslova nakaže v proračun, to je 145,63 evrov, ki predstavlja 50 odstotkov materialnih stroškov. *Primer 1: Če je skupni znesek rednih prihodkov 300 evrov, od tega ostane na otrokovem računu 72,81 evrov (25 odstotkov materialnih stroškov), v višini 50 odstotkov materialnih stroškov (to je v najvišji višini 145,63 evrov) skrbnik nakaže v proračun Republike Slovenije, razlika do višine skupnih rednih prihodkov, ki znašajo 300 evrov, ostane na otrokovem računu, to je v višini 81,55 evrov. Otroku tako skupaj ostane 153,73 evrov. Primer 2: Če je skupni znesek rednih prihodkov 120 evrov, od tega ostane na otrokovem računu 72,81 evrov (25 odstotkov materialnih stroškov), razlika 47,82 evrov skrbnik nakaže v proračun Republike Slovenije. Otroku tako skupaj ostane 72,81 evrov.*

Predlagana ureditev je po oceni predlagatelja pravičnejša do otrok v primerjavi s sedaj veljavno ureditvijo v ZIRD ter ureditvijo v 184. členu DZ, ki glede na vrsto institucionalnega varstva, v katerega je otrok nameščen, določa prispevek k stroškom oskrbe. Pri tem je namreč pomembno dejstvo, da vrsta namestitve ni otrokova izbira, zato je smiselno, da je prispevek k stroškom oskrbe določen na enak način. Predlagana ureditev je tudi enostavnejša za centre za socialno delo, saj ne predvideva sklepanja vsakokratnih aneksov k rejniški pogodbi glede na dejansko prejete prihodke (kot je to trenutno določeno v 52. členu ZIRD) ter do sodišč glede določanja poplačila stroškov oskrbe (kot je trenutno določeno v 184. členu DZ).

2. člen

S predlagano ureditvijo določitve prispevka k oskrbnim stroškom za otroka, nameščenega v rejništvo ali v zavod, je predlagan začetek veljavnosti teh določb z začetkom novega meseca, to je 1. 5. 2019 zaradi lažjega obračuna stroškov oskrbe in prispevanja k tem. Stroški oskrbe se računajo na mesečni ravni, poleg tega se rejnina plačuje za tekoči mesec in ne za pretekli mesec. Začetek uporabe določb sredi meseca, bi namreč povzročil nesorazmerno veliko administrativnega dela v

zvezi z vračanjem oziroma določitvijo deleža prispevanja k stroškom oskrbe za polovico meseca. Iz navedenih razlogov je začetek veljavnosti tega predloga zakona vezan na 1. maj 2019.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

184. člen

(obveznost preživljanja otroka v primeru izrečenega ukrepa)

(1) Tisti od staršev, ki mu je odvzeta ali omejena starševska skrb, ni oproščen obveznosti preživljanja otroka. Prav tako niso oproščeni te obveznosti starši, katerih otrok je nameščen k drugi osebi, v rejništvo ali zavod ter starši, katerih otrok je postavljen pod skrbništvo.

(2) Če je otrok ob izreku ukrepa trajnejšega značaja nameščen k drugi osebi, sodišče odloči, da morajo starši plačevati mesečno preživnino na poseben otrokov račun, ki ga v ta namen odpre otrokov skrbnik.

(3) Če je otrok ob izreku ukrepa trajnejšega značaja nameščen v rejništvo, sodišče odloči, da se preživnina do višine materialnih stroškov, določenih z zakonom, ki ureja izvajanje rejniške dejavnosti, nakazuje v proračun Republike Slovenije. Če je preživnina višja od teh stroškov, sodišče odloči, da se razlika nakazuje na poseben otrokov račun, ki ga v ta namen odpre otrokov skrbnik.

(4) Če je otrok ob izreku ukrepa trajnejšega značaja nameščen v zavod, sodišče odloči, da se preživnina do višine stroškov oskrbe v zavodu nakazuje v proračun Republike Slovenije. Če je preživnina enaka ali manjša od stroškov oskrbe v zavodu, sodišče odloči, da se na otrokov posebni račun, ki ga v ta namen odpre otrokov skrbnik, nakazuje preživnina v višini 25 odstotkov višine nadomestila preživnine, določene z zakonom, ki ureja nadomestila preživnine. Če je preživnina višja od stroškov oskrbe v zavodu, sodišče odloči, da se razlika, ki ne sme biti manjša od navedenih 25 odstotkov višine nadomestila preživnine, nakazuje na poseben otrokov račun, ki ga v ta namen odpre otrokov skrbnik.

V. PRILOGE

/